

Dmowski, Rafał

Sprawozdanie z działalności wydawniczej Instytutu Historii WSRP w Siedlcach za lata 1996-1998

Szkice Podlaskie 7, 241-245

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rafał Dmowski (Siedlce)

*Sprawozdanie z działalności wydawniczej Instytutu Historii WSRP
w Siedlcach za lata 1996-1998*

Instytut Historii WSRP¹ w Siedlcach mimo, iż jest stosunkowo młodą placówką naukowo-dydaktyczną Podlasia,² może poszczycić się własnym sporym już dorobkiem wydawniczym. W okresie sprawozdawczym wydano 20 książek. Większość opublikowanych prac to materiały z sesji naukowych organizowanych lub współorganizowanych przez Instytut Historii (trzynaście), wydano również kilka prac autorskich (siedem).

Należy zaznaczyć, iż Instytut posiada własną pracownię wydawniczą, której podstawowym zadaniem jest wydawanie drukiem materiałów, skryptów i książek służących działalności dydaktycznej. W skład pracowni wchodzi dwóch pracowników etatowych: mgr inż. Florian Jaszczuk, mgr Dariusz Grzegorzczuk i dwóch pracowników nieetatowych: mgr Tadeusz Boruta i mgr Rafał Dmowski. W/w pracownia podlega bezpośrednio Dyrektorowi IH.³

Do wydanych drukiem materiałów z konferencji naukowych należą:

1. *Podlasiacy w Katyniu*, prac. zbior. pod red. P. Matusaka, Siedlce 1996;⁴
2. *Rok 1939 na Podlasiu*, prac. zbior. pod red. E. Jasińskiego i H. Mierzińskiego, Siedlce 1996;⁵

¹ Od 1 października 1999 r. uczelnia nosi nazwę Akademii Podlaskiej.

² Instytut Historii WSRP w Siedlcach powstał w 1991 roku.

³ *Regulamin pracy Pracowni Wydawniczej IH WSRP.*

⁴ Praca ta miała już dwa wydania 1996 i 1997 r. Praca zawiera następujące artykuły: E. Pawłowski, Polscy jeńcy wojenni w ZSRR w świetle międzynarodowego prawa wojennego; P. Matusak, Wywiad Armii Krajowej o zbrodni katyńskiej; T. Boruta, Podlasiacy w obozach Kozielsk, Ostaszków i Starobielsk; M. Bednarzak-Libera, Siedlczanie w Katyniu; J. Pawlak, Lotnicy polscy zamordowani, zaginieni i zmarli w ZSRR (IX 1939-IX 1942); J. Zielińska, Zbrodnia katyńska w powojennej prasie podlaskiej; W. Roman, Dokumentacja jeniecko-obozowa z lat 1939-1941 w Kolekcji materiałów z archiwów rosyjskich w Centralnym Archiwum Wojskowym; J. Garbaczewski, Działalność „Rodziny Katyńskiej” w Siedlcach, Aneks: T. Boruta, J. Garbaczewski, Lista Podlasiaków - więźniów obozów w Kozielsku, Ostaszkowie i Starobielsku.

⁵ Praca zawiera następujące artykuły: P. Matusak, Geneza i przebieg wojny obronnej Polski w 1939 roku; E. Kospath-Pawłowski, Wielkie bitwy września 1939 roku; J. Geresz, Działania wojenne na Podlasiu we wrześniu 1939 roku; H. Mierziński, SGO „Polesie” w bitwie pod Serokomlą 2-5 października 1939 roku; J. Kuligowski, Zarządy miejskie na Podlasiu południowo-wschodnim i Mazowszu wschodnim w pierwszych

3. *Działalność oświatowa Ruchu Ludowego*, prac. zbior. pod red. A. Kołodziejczyka, Siedlce 1996;⁶
4. *Ruch Ludowy wobec niepodległości Polski*, prac. zbior. pod red. A. Kołodziejczyka, Siedlce 1996;⁷
5. *Podlasie w czasie II wojny światowej*, prac. zbior. pod red. W. Ważniewskiego, Siedlce 1997;⁸
6. *Powstanie 1794 roku i tradycje kościuszkowskie na Podlasiu*, prac. zbior. pod red. J. Wojtasika, Siedlce 1997;⁹

miesiącach okupacji niemieckiej; L. Rzeszutek, Wojna obronna Polski w 1939 roku w historiografii powojennej; J. Garbaczewski, Aneksy.

⁶ Praca zawiera następujące artykuły: J. R. Szaflik, 100 lat zorganizowanego ruchu ludowego; Z. Kaczyński, Ludowy ruch wydawniczy; P. Matusak, Ludowcy w tajnej oświacie Polskiego Państwa Podziemnego, A. Kołodziejczyk, Działalność oświatowa ruchu ludowego na Południowym Podlasiu (do 1944); M. Bednarzak-Libera, „Zaranie” – pismo niosące na wieś oświatę i kulturę; H. Mierzwiński, Problemy oświaty i szkolnictwa w publicystyce Tomasza Nocznickiego; L. Turowski, Rola Uniwersytetu Ludowego Ignacego Solarza w kształtowaniu u młodzieży szacunku, zrozumienia i zdolności do identyfikacji z historią i kulturą chłopską; T. Boruta, Czesław Wycech – ludowy działacz oświatowy; P. Popiel, Franciszek Ducek – działacz oświatowy powiatu siedleckiego; J. Gmitruk, Fenomen oświatowy i wychowawczy ZMW RP „Wici”; R. Soszyńska, Aspiracje społeczno-kulturalne młodzieży wiciowej w świetle w świetle analizy czasopisma „Wici” w latach 1944-1948.

⁷ Praca zawiera następujące artykuły: A. Kołodziejczyk, Niepodległość w myśli politycznej polskiego ruchu ludowego do 1918 roku, J. Wojtasik, Ruch ludowy wobec idei walki o niepodległość Polski na przełomie XIX-XX w.; B. Dereń, Drogi ludowców do niepodległości; A. Kołodziejczyk, W. Oleksiewicz, Chłopi i ludowcy w obronie niepodległości Polski w 1920 roku; A. Wojtas, Kwestia suwerenności i niepodległości państwa w myśli politycznej ruchu ludowego w okresie międzywojennym; P. Matusak, Stosunek Polski Podziemnej do idei niepodległościowej 1918 roku i sanacji; A. Kołodziejczyk, Wybór dokumentów.

⁸ Praca zawiera następujące artykuły: J. Izdebski, Sytuacja na Podlasiu w drugiej połowie września 1939 r.; W. Ważniewski, Okupacja hitlerowska na Podlasiu (zarys problematyki) W. Więch-Tchórzewska, Źródła do dziejów okupacji hitlerowskiej na Podlasiu południowo-zachodnim; A. Charczuk, Związek Walki Zbrojnej - Armia Krajowa na Podlasiu 1939-1945; J. Gmitruk, Konspiracyjny ruch ludowy na Podlasiu w latach okupacji hitlerowskiej 1939-1944 (SL „Roch”, BCh, LZK); H. Mierzwiński, Oddział partyzancki 34 pp Stefana Wyrzykowskiego „Zenona”; W. Charczuk, Narodowe Siły Zbrojne na Podlasiu w latach 1939-1945; P. Matusak, Akcja „Burza” na Podlasiu; T. Boruta, Podlasiacy w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie; ks. E. Jarmoch, Duchowni podlascy w czasie II wojny światowej; U. Głowacka-Maksymiuk, Tajne nauczanie w Siedleckiem; E. Kospath-Pawłowski, Wyzwolenie Podlasia w 1944 r.; J. Garbaczewski, Aneksy.

⁹ Praca zawiera następujące artykuły: J. Wojtasik, Znaczenie Insurekcji 1794 r. w polskiej historiografii wojskowej; J. Żuraw, Tadeusz Kościuszko humanista i pedagog; T. Rawski, Działania wojenne w Koronie podczas powstania kościuszkowskiego; W. Majewski, Działania armii litewskiej pod dowództwem Wielhorskiego i Makronow-

7. *Stosunki między władzą państwową a kościołem katolickim w Polsce powojennej (1944-1989)*, prac. zbior. pod red. W. Ważniewskiego, Siedlce 1997;¹⁰
8. *Jan III Sobieski - wódz i polityk (1629-1696). W trzechsetną rocznicę śmierci*, prac. zbior. pod red. J. Wojtasika, Siedlce 1997;¹¹
9. *Podlasie w Powstaniu Listopadowym 1830-1831*, prac. zbior. pod red. J. Wojtasika, Siedlce 1997;¹²

skiego (czerwiec-październik 1794); A. Rzepniewski, Zmierzch powstania; H. Mierzwiński, Udział Tatarów podlaskich w obronie niepodległości Polski w II połowie XVIII wieku; J. Geresz, Tadeusz Kościuszko w historii i tradycji Podlasia; P. Matusak, Insurekcja kościuszkowska w świetle opinii Polski Podziemnej 1939-1944; W. Więchtchórzewska, Obchody rocznic powstania kościuszkowskiego na Podlasiu południowym; J. Kur, Tradycja kościuszkowska w uchu ludowym do 1918 roku; L. M. Krześniak, Tradycja kościuszkowska w Maciejowicach; M. Bednarzak-Libera, Idee kościuszkowskie w działalności Towarzystwa Szkoły Ludowej; J. Gmitruk, „Żywią i bronią” - tradycja raclawicka w ruchu ludowym; M. Wagner, Powstanie kościuszkowskie na Podlasiu i w Wielkim Księstwie Litewskim.

¹⁰ Praca zawiera następujące artykuły: W. Ważniewski, Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego w Polsce powojennej (1944-1958); Ks. E. Jarmoch, Sytuacja Kościoła katolickiego w Polsce powojennej; J. Gmitruk, Stosunki między państwem a Kościołem katolickim w Polsce w świetle tajnych raportów PSL na uchodźstwie (1951-1956); M. E. Ożóg, Kościół katolicki wobec konfliktów społecznych w Polsce po II wojnie światowej; W. Janowski, Stosunki między państwem a Kościołem katolickim w Polsce 1971-1989 w świetle źródeł krajowych; Ks. R. Borkowski, Stosunek Kościoła do państwa (głos w dyskusji); Ks. S. Byczyński, Z własnej kroniki życia.

¹¹ Praca zawiera następujące artykuły: M. Plewczyński, Wojenni przodkowie króla Jana III Sobieskiego w XVI w.; W. Majewski, Sztuka dowódcza Jana III Sobieskiego (do 1683 r.); J. Wojtasik, Schyłek wojskowy Jana III Sobieskiego (1684-1696); M. Wagner, Towarzysze broni Jana Sobieskiego; R. Łoś, Artyleria polska w epoce Jana III Sobieskiego; H. Mierzwiński, Polityka Jana Sobieskiego wobec Tatarów polskolitewskich; A. Kołodziejczyk, Józef Łoski (1827-1885) - zapomniany historyk epoki Jana III Sobieskiego; J. Giera, Poczta dyplomatyczna jako element polityki zagranicznej Jana III Sobieskiego; Z. Chyra-Rolicz, Wiktoria wiedeńska w glorii Jana III Sobieskiego.

¹² Praca zawiera następujące artykuły: T. Strzeżek, Geneza, przebieg i skutki polskiego zwrotu zaczepnego w kwietniu 1831 r.; R. Łoś, Artyleria polska w czasie polskiej ofensywy i jej rola; A. Kołodziejczyk, Bitwa pod Liwem 12-13 IV 1831 r.; A. Wocial, Kałuszyn w powstaniu listopadowym - trzy bitwy 1831 r.; J. Kuligowski, Działania wojenne pod Mińskiem Mazowieckim w powstaniu listopadowym; H. Mierzwiński, Stosunek duchowieństwa Diecezji Janowskiej czyli Podlaskiej do powstania listopadowego; O. J. M. Cygan OFMCap, Beniamin Szymański OFMCap a powstanie listopadowe; J. Giera, Działalność poczty w powstaniu listopadowym; W. Więchtchórzewska, Miejsca pamięci powstania listopadowego na południowym Podlasiu; R. Łoś, O dowodzeniu w powstaniu; J. Wojtasik, M. Przedpełski, Raport gen. Ignacego Prądyńskiego z dnia 9 IX 1831 r. o okolicznościach kapitulacji Warszawy.

10. *Opór chłopów przeciw kolektywizacji wsi polskiej 1948-1956*, prac. zbior. pod red. F. Gryciuka, Siedlce 1997;¹³
11. *Spór o ocenę historii Polski powojennej (1944-1989)*, prac. zbior. pod red. W. Ważniewskiego, Siedlce 1998;¹⁴
12. *Związek Walki Zbrojnej - Armia Krajowa na Podlasiu*, prac. zbior. pod red. K. Pindla i A. Kołodziejczyka, Siedlce 1998;¹⁵
13. *Rok 1863 na Podlasiu*, prac. zbior. pod red. H. Mierzwińskiego, Siedlce 1998.¹⁶

¹³ Praca zawiera następujące artykuły: P. Matusak, Reforma rolna PKWN etapem przygotowawczym do kolektywizacji w Polsce; K. Robakowski, Program kolektywizacji polskiej wsi; W. Ważniewski, Forsowna kolektywizacja rolnictwa w Polsce (1948-1956); R. Turkowski, Chłopi wobec kolektywizacji wsi (1944-1957); K. Koźłowski, Gryfickie metody skupu zboża i kolektywizacji wsi; M. Nadolski, Pośrednie metody kolektywizacji wsi polskiej; S. Chodunaj, Ubezpieczeniowość chłopów wsi łódzkiej w latach 1949-1956; J. Gmitruk, Polskie Stronnictwo Ludowe na uchodźstwie wobec problemu kolektywizacji wsi polskiej; Cz. Rajca, Kolektywizacja wsi na Ukrainie; W. P. Lukiewicz, Kolektywizacja na Białorusi, Aneksy.

¹⁴ Praca zawiera następujące artykuły: A. Czubiński, Miejsce Polski Ludowej w dziejach narodu i państwa polskiego; W. Ważniewski, Charakter rządów w Polsce powojennej (1944-1989); Ks. E. Jarmoch, Rola Kościoła w PRL; J. C. Malinowski, Istota polityki Rosji w Polsce w latach 1944-1990; J. Gmitruk, Rola i miejsce ruchu ludowego w Polsce 1944 - 1989; M. E. Ożóg, Charakter konfliktów społecznych w Polsce po II wojnie światowej; Z. Chyra - Rolicz, Spółdzielczość - ofiara czy filar systemu socjalistycznego, S. Batok, Czy w Polsce w latach 1944 - 1947 była wojna domowa?; M. Madziar, Pierwsza legalna opozycja w Polsce „Ludowej” (1944-1949); H. Świdarska, Komisja Specjalna do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym; K. Frankowska, Ksiądz biskup Ignacy Świrski - ordynariusz siedlecki.

¹⁵ Praca zawiera następujące artykuły: K. Pindel, Podlasie jako teren prowadzenia działań wojennych w zamierzeniach planistycznych okresu międzywojennego i w wojnie 1939 roku; M. Starczewski, Koncepcja walki zbrojnej ZWZ-AK; H. Piskunowicz, Związek Walki Zbrojnej-Armia Krajowa na Podlasiu; T. Sawicki, Podlasie w niemieckich planach wojennych (wiosna - lato 1944 r.); S. Chojnecki, Taktyka działań 8 Dywizji Piechoty AK w Podokręgu Wschodnim latem 1944 roku; L. Wyszczelski, Powstanie Warszawskie - wymuszone odejście od planu „Burza”; H. Królikowski, Zrzuty powietrzne dla ZWZ-AK na Podlasiu; A. Charczuk, Akcje likwidacyjne w Obwodzie Siedleckim ZWZ-AK; W. Charczuk, Rozmowy scaleniowe Armii Krajowej z Narodowymi Siłami Zbrojnymi na Podlasiu; J. Giera, Konspiracyjna poczta miejscowa Komendy Głównej Armii Krajowej; A. Kołodziejczyk, Związek Walki Zbrojnej - Armia Krajowa na Południowym Podlasiu w historiografii.

¹⁶ Praca zawiera następujące artykuły: J. Skowronek, Rok 1863 na Podlasiu - refleksje podlaskie i uniwersalne; J. Wojtasik, Aspekty militarne powstania styczniowego; T. Kabot, Powstanie styczniowe na Ziemi Brzeskiej (luty-lipiec 1863); G. Welik, Ziemianstwo i szlachta podlaska wobec powstania styczniowego; J. Gmitruk, Kwestia chłopska w powstaniu styczniowym; H. Mierzwiński, Żydzi podlascy a powstanie styczniowe; J. M. Cygan, Biskup Beniamin Szymański wobec powstania styczniowego; J. Z. Kraiński, Ludomir Benedyktowicz jako powstaniec i jego tragedia (1844-

Wydano również siedem prac autorskich:

1. *Służba duszpasterska Armii Krajowej w Powstaniu Warszawskim*, wybór i opracowanie P. Matusak, Siedlce 1996;
2. S. Lewandowski, P. Matusak, *Pocztowcy i łącznościowcy w walce z okupantem hitlerowskim 1939-1945*, Siedlce 1996;
3. A. Kołodziejczyk, *Rozprawy i studia z dziejów Tatarów Litewsko-Polskich i Islamu w Polsce w XVII-XX wieku*, Siedlce 1997;
4. *Dworki i pałace polskiej szlachty w byłym województwie brzeskim. Przeszłość i teraźniejszość*, Siedlce 1997;
5. E. Kospath-Pawłowski, H. Mierzwiński, *Groby wojenne na Podlasiu*, Siedlce 1997;
6. A. Kołodziejczyk, *Szkice z dziejów prasy podlaskiej*, Siedlce 1997;
7. H. Mierzwiński, *Południowe Podlasie w 1920 roku. 34 pułk piechoty w wojnie polsko-sowieckiej*, Siedlce 1998.

Pierwsze prace wydawano metodą „chałupniczą” odbijając zarówno tekst książek jak i okładkę na XERO, nie widać tego jednak gdy weźmie się do ręki poszczególne pozycje. Jest to zasługą olbrzymiej skrupulatności i dokładności mgr inż. Floriana Jaszczuka, który odpowiada za całość prac poligraficznych. Każda książka drukowana jest w formacie B 5, co nie odbiega od ogólnie przyjętych norm dla książek uczelnianych. W ostatnim okresie pracownia wydawnicza uzyskała nową maszynę - duplikator cyfrowy. Dzięki niej wydruk tekstu i ilustracji stał się bardziej wyraźny i trwały, zrezygnowano również z przygotowywania okładek we własnym zakresie. Obecnie są one drukowane i lakierowane przez siedlecką drukarnię „Nowator.” Dzięki powyższym udoskonaleniom książki prezentują się bardzo dobrze i nie odbiegają w swej formie od prac wydawanych przez inne Uczelnie.

Książki wydawane przez Instytut posiadają numer ISBN i są wysyłane do wszystkich bibliotek w kraju, które na mocy przepisów ministerstwa kultury posiadają prawo do otrzymywania tzw. egzemplarza obowiązkowego,¹⁷ Instytut prowadzi również wymianę książek z innymi uczelniami i placówkami naukowymi w kraju, jak również z bibliotekami regionu.

Podsumowując należy życzyć pracowni wydawniczej dalszego rozwoju i ciągłego poparcia ze strony władz uczelni, gdyż wydane tu prace są najlepszą wizytówką siedleckiej uczelni i wpływają w znaczący sposób na kształtowanie się dobrej opinii o Instytucie Historii w naukowym środowisku historycznym naszego kraju.

1926); A. Borys, *Prasa podlaska z lat 1923-1933 o powstaniu styczniowym*; P. Matusak, *Tradycja powstania styczniowego w Polsce podziemnej*; W. Więch-Tchórzewska, *Obchody rocznic powstania styczniowego na Podlasiu*.

¹⁷ Wysyłka książek prowadzona jest na podstawie: Ustawy z dnia 7 listopada 1996 r. (Dz. U. nr 152 z 1996, poz. 722) oraz Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 6 marca 1997 r. (Dz. U. nr 29 z 1997 poz. 161).